

Læreplassgarantien - hva skal den omfatte?

Saksnr	Utvalg	Møtedato
	Formannskapet	
	Kommunestyret	

Øvrige saksdokumenter:

1. Evaluering av læreplassgarantien, ps-sak 18/42
2. Årsbudsjett Trysil kommune 2016, ps-sak 15/105
3. Innføring av læreplassgaranti, ps-sak 16/18
4. Flere læreplasser- oppfølging av formannskapets vedtak i ps-sak 16/18, ps-sak 16/23

Rådmannens innstilling:

- Læreplassgarantien i Trysil skal gjelde for alle tryslinger som velger fagopplæring, både via det ordinære løpet og de som velger et grunnkompetanseopplæringsløp
- Læreplassgarantien begrenses til lærebedrifter og det utvalg av læresteder som finnes i Trysil kommune til enhver tid. Den utvides til å gjelde yrker hvor det finnes bedrifter med fagpersoner innenfor kommunen, men at det her gis åpning for midlertidige løsninger utenfor kommunen frem til det finnes en læreplass for det aktuelle lærefaget
- Det stilles følgende krav til eleven som følger det ordinære utdanningsløpet:
 - o Maksimalt 10 dagers fravær inklusivt timefravær for hvert skoleår (Vg1 og Vg2)
 - o Alle fagene skal være bestått
 - o I programfagene skal eleven ha oppnådd karakteren 3 eller høyere
 - o Gjennomført deler av Prosjekt til fordypning i godkjent lærebedrift (minimum 2 uker på Vg2)
 - o Vise motivasjon og interesse for faget ved sjøl å søke stillingen, samt å stille til et intervju mot slutten av Vg2.
- Til elever som følger grunnkompetanseopplæringsløpet stilles det følgende krav:
 - o Maksimalt 10 dagers fravær inklusivt timefravær for hvert skoleår (Vg1 og Vg2)
 - o Alle fagene skal være bestått
 - o Vise motivasjon og interesse for faget ved sjøl å søke stillingen, samt å stille til et intervju mot slutten av Vg2.
- Ungdomsrett og voksenrett legges til grunn for hvor lenge garantien skal anses gyldig
- Det ytes et tilskudd på kr 30.000 til nye lærebedrifter og til nye lærefag i eksisterende lærebedrifter. Kravet for å kunne motta tilskudd er at bedriften er godkjent som lærebedrift, at lærefaget er godkjent, samt at det foreligger godkjent lærekontrakt og arbeidsavtale mellom bedriften og lærlingen.

Trysil kommune

Jan Sævig
rådmann

(Dokumentet er elektronisk godkjent og er derfor uten signatur.)

Bakgrunn

Formannskapet behandlet 11. september 2018 Evaluering av læreplassgarantien (ps-sak 18/42) og vedtok følgende:

Trysil kommune viderefører ordningen med læreplassgaranti. Stillingen som lærlingkoordinator opprettholdes på samme nivå, dvs. 25 % stilling.

Basert på formannskapets innspill og drøftinger fremmes saken med forslag til ev. justeringer av ordningen til neste møte i formannskapet 23.10.2018.

Læreplassgarantien kan være et virkemiddel inn mot å ivareta og styrke mangfold og inkludering i yrkeslivet. Dette belyses i rådmannens forslag til læreplassgaranti i neste formannskapsmøte.

Formannskapet debatterte saken grundig og følgende tema ble tatt opp:

- Dagens læreplassgaranti er en betinget garanti
- Det er ønske om en mer inkluderende ordning
- Karakterkravet - er krav om bestått i alle fag og 3 eller høyere i programfagene for strengt?
- Fraværskravet, maks 10 dager inklusivt timefravær for hvert skoleår, er det for strengt?
- Bør det geografiske området for garantien utvides?
- Ungdomsretten bør den opprettholdes?

Formannskapets vedtak ble drøftet i møte i «Rekrutteringsforumet» 19. september og nærings sjefen har innhentet ytterligere informasjon fra Hedmark fylkeskommune og Trysil videregående skole.

Det finnes i dag ulike løp for yrkesfaglig utdanning:

1. 2-årig opplæring i videregående skole og læretid i bedrift fører som fram til yrkeskompetanse med fag eller svennebrev
2. Grunnkompetanse er kompetanse på et lavere nivå enn full yrkes - eller studiekompetanse. Kandidaten får et kompetansebevis som dokumenterer at deler av opplæringen er gjennomført. Velges grunnkompetanse kan opplæringen skje gjennom lærekandidatordningen eller praksisbrevordning. Ungdommene som følger et slikt løp har en sakkyndig erklæring fra PPT-tjenesten. Med utgangspunkt i denne lages det et grunnkompetanseopplæringsløp. Ungdommene når målene i opplæringa, men de vil ha en vurdering uten karakter i ett eller flere fag.

Lærekandidatordning kan være et alternativ om det kan være vanskelig å fullføre et fag- og eller svennebrev. Som lærekandidat tas det sikte på mestre et begrenset antall kompetansemål. Lærekandidaten inngår en opplæringskontrakt med lærebedriften eller opplæringskontoret ved læreforholdets begynnelse. Som lærekandidat skal en ved slutten av kontraktstiden gå opp til en kompetanseprøve som er en mindre omfattende prøve enn fag-/svenneprøven. En prøves ut fra de målene som er fastsatt for opplæringen. Ved kompetanseprøver brukes karakterene «Bestått meget godt», «Bestått» og «Ikke bestått». Kandidaten har tilsvarende rettigheter og plikter som lærlinger.

Praksisbrevkandidat er et toårig opplæringsløp på de yrkesfaglige utdanningsprogrammene. Ordningen er særlig rettet mot de som etter avsluttet grunnskole vil ha nytte av en mer praktisk opplæring, hovedsakelig i bedrift. Etter to år har en mulighet til å avlegge en praksisbrevprøve, og etter oppnådd praksisbrev kan en enten gå ut i arbeidslivet eller inngå en ordinær lærekontrakt med sikte på fag-/ svennebrev. Ved kompetanseprøver brukes karakterene «Bestått meget godt», «Bestått» og «Ikke bestått». Kandidaten har tilsvarende rettigheter og plikter som lærlinger.

På Trysil videregående skole er det i snitt 1-2 elever hvert år som følger grunnkompetanseopplæringsløpet.

Vurdering

Da kriteriene for læreplassgarantien ble utformet våren 2016 tok rådmannen utgangspunkt i de elevene som fulgte det ordinære løpet fram til fag- eller svennebrev, slik det er beskrevet i punkt 1. Det ble innhentet informasjon fra Opplæringskontoret for bygg og anleggsteknikk i Oslo, Akershus og Østfold, der det var innført en læreplassgaranti for byggenæringen. Rådmannen valgte å følge de samme kravene til fravær og karakter som der var satt. Kravet til karakterer og fravær ble også diskutert med avdelingen for videregående opplæring i Hedmark fylkeskommune og Trysil Videregående skole.

Da saken ble diskutert i rekrutteringsforumet 19. september var representantene fra det lokale næringslivet spesielt opptatt av:

- Målet med ordningen, som er å sikre lokal faglært arbeidskraft
- Kravene som stilles til lærlingene. De er engstelige for en utvanning av ordningen og skeptiske til endringer i kravene som stilles til elevene, spesielt kravet til karakter.

I arbeidet med å skaffe læreplasser har næringsavdelingen i liten grad støtt på utfordringer knyttet til høgt fravær og eller for dårlige karakterer. Imidlertid så har det vært noen henvendelser fra personer som på grunn av alder faller utenom ungdomsretten eller som er lærekandidater med opplæringskontrakt.

Hva kan og bør man gjøre for å kunne ivareta hensikten med ordningen og samtidig sikre en mer inkluderende ordening? En av utfordringene i forhold til dagens kriterier er at ungdomsretten legges til grunn. Ungdomsretten gjelder ut det skoleåret som begynner det året en fyller 24 år. Som nevnt ovenfor har det vært en viss pågang av personer som tar fagutdanning i godt voksen alder, spesielt kvinner. I dag faller disse utenfor garantien. I ettertid ser rådmannen at dette er uheldig. Et alternativ for å bøte på dette kan være å innføre en voksenrett, dvs en lovfestet rett for voksne over 25 år. Dette er innført i noen fylker og det pågår nå en diskusjon i Hedmark fylke om innføring av voksenrett.

Hvem har voksenrett og hva innebærer en voksenrett?

- Voksenrett gjelder fra og med det året en fyller 25 år
- Voksenrett gjelder for de som har fullført grunnskolen eller tilsvarende i Norge eller et annet land, men ikke fullført videregående opplæring
- Voksenrett gjelder for de som har fullført videregående opplæring i et annet land, men som ikke får den godkjent i Norge
- Det er et vilkår for rett til videregående opplæring at du oppholder deg lovlig i Norge og at søknaden om oppholdstillatelse er avgjort
- Voksenretten gir rett til tre års videregående opplæring, eller mer for yrkesfaglige utdanningsløp der opplæringstida er lenger
- Som voksen har du rett til realkompetansevurdering
- Opplæringen skal være tilpasset den enkeltes behov og tilbudet skal være i samsvar med sluttkompetansen som ønskes
- Fullføringsrett; dvs en rett til å fullføre opplæringsløpet

Rådmannen vil være varsom med å foreslå endringer i kriteriene for de som følger det ordinære utdanningsløpet for fagopplæring. Hensikten med ordningen er å skaffe kompetent lokal arbeidskraft. Å ha kriterier som divergerer fra fylke til fylke vil være uheldig, og vanskelig å argumentere for.

Kan læreplassgarantien være et virkemiddel for å ivareta og styrke inkluderingen i arbeidslivet? Dette kan gjøres ved at læreplassgarantien også omfatter de som er på lærekontrakt og at det utarbeides kriterier som samsvarer med krav som stilles til lærekandidatene, ref det som er omtalt ovenfor. Her har Trysil kommune som en offentlig aktør og stor arbeidsgiver et spesielt samfunnsansvar. Årlig er det 1-2 elever som gjennomfører et slikt utdanningsløp. For å sikre læreplass til disse bør Trysil kommune inngå samarbeid med NAV, TEPAS AS og lokalt næringsliv.

Konklusjon

Med utgangspunkt i de erfaringer som Trysil kommune har gjort så langt i arbeidet med læreplassgarantien, diskusjonen i formannskapet 11. september 2018, innspill fra lokalt næringsliv og fra Trysil videregående skole vil rådmannen foreslå følgende:

- Læreplassgarantien i Trysil skal gjelde for alle tryslinger som velger fagopplæring, både via det ordinære løpet og de som velger et grunnkompetanseopplæringsløp
- Læreplassgarantien begrenses til lærebedrifter og det utvalg av læresteder som finnes i Trysil kommune til enhver tid. Den utvides til å gjelde yrker hvor det finnes bedrifter med fagpersoner innenfor kommunen, men at det her gis åpning for midlertidige løsninger utenfor kommunen frem til det finnes en læreplass for det aktuelle lærefaget
- Det stilles følgende krav til eleven som følger det ordinære utdanningsløpet:
 - o Maksimalt 10 dagers fravær inklusivt timefravær for hvert skoleår (Vg1 og Vg2)

- Alle fagene skal være bestått
- I programfagene skal eleven ha oppnådd karakteren 3 eller høyere
- Gjennomført deler av Prosjekt til fordypning i godkjent lærebedrift (minimum 2 uker på Vg2)
- Vise motivasjon og interesse for faget ved sjøl å søke stillingen, samt å stille til et intervju mot slutten av Vg2.

- Til elever som følger grunnkompetanseopplæringsløpet stilles det følgende krav:

- Maksimalt 10 dagers fravær inklusivt timefravær for hvert skoleår (Vg1 og Vg2)
- Alle fagene skal være bestått
- Vise motivasjon og interesse for faget ved sjøl å søke stillingen, samt å stille til et intervju mot slutten av Vg2.

- Ungdomsrett og voksenrett legges til grunn for hvor lenge garantien skal anses gyldig

- Det ytes et tilskudd på kr 30.000 til nye lærebedrifter og til nye lærefag i eksisterende lærebedrifter. Kravet for å kunne motta tilskudd er at bedriften er godkjent som lærebedrift, at lærefaget er godkjent, at det foreligger godkjent lærekontrakt og arbeidsavtale mellom bedriften og lærlingen.